

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого
Кафедра адвокатури
Національна асоціація адвокатів України
Рада адвокатів Харківської області
Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової
допомоги у Луганській та Харківській областях
Німецько-українське об'єднання юристів
Національна асоціація слідчих України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Кафедра судоустрою та прокурорської діяльності
Кафедра процесуального права
The Leavitt Institute for International Development
European Law Students Association Kharkiv

АДВОКАТУРА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Матеріали

III Міжнародної науково-практичної конференції

(м. Харків, 16 грудня 2021 року)

Харків
«Право»
2021

Редакційна колегія:

Вільчик Тетяна, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (голова);
Ковальова Яна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри адвокатури Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку :
A43 матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 16 груд. 2021 р.) / редкол.: Вільчик Тетяна (голова), Ковальова Яна ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого [та ін.]. – Харків : Право, 2021. – 436 с.
ISBN 978-966-998-316-9

До збірника увійшли матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура України: сучасний стан та перспективи розвитку», яка відбулася 16 грудня 2021 р. в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого за участю відомих українських та зарубіжних науковців і практиків. Тематика конференції охоплює різні аспекти організації і діяльності адвокатури і судової влади – від питань історії адвокатури, юридичної освіти майбутніх адвокатів до проблем застосування норм кримінального законодавства України, аналізу практики Європейського суду з прав людини. Першу секцію збірника присвячено аналізу законодавства зарубіжних країн (Німеччини, Австрії, Швеції, США та ін.), який зроблений представниками суддівської та адвокатської спільноти цих країн.

У збірнику представлено інформацію про діяльність Ради адвокатів Харківської області й 14 профільних комітетів і секцій, утворених при ній.

Для науковців, практичних працівників, аспірантів і студентів.

УДК 347.97/99(042.5)

Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалу, поданого в рукописах.

Швецова Л.

Діяльність Вищої ради правосуддя щодо захисту незалежності суддів..... 62

Секція 3

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ДІЯЛЬНОСТІ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ

Хотинська-Нор О.

Правова природа несумісності адвокатської діяльності 68

Вільчик Т.

Інформаційна безпека адвокатської діяльності..... 71

Бакаянова Н.

Розвиток законодавства ЄС у сфері захисту професійних
прав адвокатів..... 79

Калашник О.

Особливості відновлення порушених прав адвокатів та гарантій
адвокатської діяльності комітетом захисту прав адвокатів та гарантій
адвокатської діяльності Національної асоціації адвокатів України..... 81

Кузьменко С.

Спеціалізація адвокатури: to be or not to be..... 85

Щербанюк О.

Сучасні виклики вдосконалення інституту адвокатури України..... 88

Стефанчук М.

Функціональне призначення адвокатури в Україні: сучасні тенденції
розвитку..... 90

Святоцька В.

Діджиталізація у професійному та особистому житті адвоката 94

Заборовський В.

Деякі аспекти розуміння сутності конфлікту інтересів в адвокатській
діяльності..... 98

Сібільова О.

Сучасні виклики перед адвокатом під час карантину 100

Горбань Н.

Дотримання гарантій незалежності адвокатської діяльності в Україні..... 103

Безега Т.

Реформування інституту адвокатури в сучасній правовій системі
України..... 106

Мота А., Мота С.

Теоретичні засади механізму надання адвокатами професійної
правничої допомоги..... 108

Каденко О.

Проблеми нормативного забезпечення діяльності науково-
методичного центру дослідження адвокатури і права 111

Мухатаєва Я.

Висвітлення питання додержання адвокатської таємниці в рішеннях
Європейського суду з прав людини..... 113

від 11.06.2021 № 231/2021, йдеться про вдосконалення професійних стандартів діяльності адвоката. Видається, що закріплення спеціалізації адвокатської діяльності буде важливою нормативною умовою, що утвердить спеціалізацію як один із стандартів адвокатської діяльності, пов'язаних із наданням професійної правничої допомоги. Алгоритм спеціалізації адвокатури доцільно розробити в окремому положенні, затвердивши акт Радою адвокатів України. При нормативному закріпленні слід врахувати, зокрема, що: а) адвокат повинен мати можливість спеціалізуватись на чітко визначеній кількості галузей права (на нашу думку, доцільно не більше трьох); 2) відомості про спеціалізацію повинні вноситись до ЄРАУ.

*Щербанюк О.,
докторка юридичних наук, професорка,
завідувачка кафедри процесуального
права
Чернівецького національного
університету
імені Юрія Федьковича*

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТИТУТУ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

Одним з найбільш розвинених серед усіх інститутів правосуддя є інститут адвокатури. Та, незважаючи на це, сучасні виклики перебудови системи адвокатури в цілому вимагають його вдосконалення. Справедливість такої позиції і вагомість такого завдання підтверджується прийняттям Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, у якій містяться пропозиції щодо вдосконалення інституту адвокатури. Найважливішими серед них є: посилення гарантій адвокатської діяльності і професійних прав адвокатів, поліпшення механізму самоврядування адвокатури, розширення можливостей доступу до державного реєстру та баз даних при провадженні адвокатської діяльності, конкретизація підстав та процедур притягнення до дисциплінарної відповідальності та механізмів оскарження рішень про притягнення до такої відповідальності тощо. Запропоновано запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження, удосконалення порядку розгляду скарг на дії адвоката. Вважається за доцільне перегляд умов щодо освіти, професійного досвіду та обмежень щодо доступу до адвокатської діяльності. Безумовно, позитивним убачається запровадження прозорості

процедури єдиного кваліфікаційного іспиту, стажування кандидатів, затвердження порядку ведення єдиного реєстру адвокатів.

З метою застосування системного підходу до вдосконалення інституту адвокатури в Україні необхідно забезпечити: посилення гарантій адвокатської діяльності, її видів і професійних прав адвокатів, удосконалення механізму самоврядності адвокатури; розширення можливостей доступу до державних реєстрів та баз даних при провадженні адвокатської діяльності; конкретизацію підстав, процедур притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності та порядку оскарження рішення про притягнення до такої відповідальності; запровадження інституту спрощеного дисциплінарного провадження; удосконалення порядку розгляду скарг на дії адвоката; перегляд вимог щодо набуття права на зайняття адвокатською діяльністю, запровадження прозорої процедури проведення єдиного кваліфікаційного іспиту, стажування кандидатів, порядку ведення Єдиного реєстру адвокатів України [1].

Питання «конкретизації підстав» вже тривалий час є приводом для дискусії практиків, оскільки розмиті межі підстав є приводом для зловживання осіб, які звертаються зі скаргою на адвоката. Так, відповідно до ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» підставами для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності є вчинення ним дисциплінарного проступку [2]. Дисциплінарним проступком адвоката є: порушення вимог несумісності; порушення присяги адвоката України; порушення правил адвокатської етики; розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення; невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків; невиконання рішень органів адвокатського самоврядування; порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом.

Для поліпшення порядку розгляду скарг на дії адвоката важливо, щоб Рада адвокатів України дослухалась до обґрунтованих пропозицій регіонів щодо дисциплінарних процедур та швидко враховувала їх у своїх відповідних рішеннях.

Вдосконалення кваліфікаційних процедур була і залишається актуальною темою щорічних обговорень у профільних органах адвокатського самоврядування. Заходи з підвищення кваліфікації, які регулярно проводить Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури в областях, можуть дати змогу почути різні думки, актуальні ідеї і сподіватися на те, що хоча б деякі з них зможуть втілитися у законодавстві.

Ю. О. Меліхова зазначає, що однією з головних проблем адвокатури в Україні є недосконалість сучасного, такого, що відповідало б повною мірою міжнародним стандартам, законодавства про адвокатуру.

Незважаючи на зміни, які були внесені, чинний Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» не враховує всіх сучасних тенденцій розвитку та функціонування адвокатури, тому нормативна база адвокатської діяльності потребує оновлення [3].

Проаналізувавши всі пункти розділу 4.5. Стратегії розвитку органів правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки щодо удосконалення інституту адвокатури, слід зробити висновок, що намічений план дій є актуальним і сьогодні. Тож маємо докласти всіх зусиль, щоб зазначені проблеми були якнайскоріше вирішені, це буде лише на користь адвокатури України.

Література

1. Стратегія розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2312021-39137>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради*, 2013, № 27, ст.282. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/conv#n304>
3. Меліхова Ю. О. (2015). Проблеми адвокатури в Україні на сучасному етапі розвитку. *Актуальні питання законодавчого й організаційного забезпечення здійснення правової допомоги в Україні*: наукова конференція аспірантів, молодих вчених і практиків. Т. 8. № 1 (26). С 107–109.

Стефанчук М.,

*докторка юридичних наук, доцентка,
професорка кафедри нотаріального,
виконавчого процесу та адвокатури,
прокуратури, судоустрою
ННІ права Київського національного
університету імені Тараса Шевченка*

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Однією з основних проблем, які зумовлюють необхідність подальшого удосконалення здійснення правосуддя на сучасному етапі реформування його системи, визначено функціональну недосконалість її складової – інституту адвокатури.

Наукове видання

**АДВОКАТУРА УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали
III Міжнародної науково-практичної конференції**

(м. Харків, 16 грудня 2021 року)

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку 17.12.2021.
Формат 60×90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 24. Ум. друк. арк. 27,25. Тираж 100 прим.
Вид. № 2976

Видавництво «Право»
Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
вул. Чернишевська, 80-А, Харків, 61002, Україна
Тел./факс (057) 716-45-53
Сайт: <https://pravo-izdat.com.ua>
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»,
вул. Весніна, 12, Харків, 61023, Україна
Тел. (057) 717-25-44
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 5748 від 06.11.2017